

# Desegregace není volba, ale standard: víme, jak na to

## Segregace není norma

V České republice stále existují školy a třídy, ve kterých se romské děti bezdůvodně vzdělávají odděleně od ostatních. Jde o projev etnické segregace – situace, která není v souladu s právem dětí na rovný přístup ke vzdělávání ani s mezinárodními závazky státu. Zkušenost se segregací, nízkými očekáváními a předsudky má přímý dopad na vzdělávací výsledky především romských, ale i vícejazyčných dětí nebo dětí s migrační zkušeností, i na jejich další životní šance.

Nový metodický nástroj (<https://zapojmevsechny.cz/desegregace>) státu ukazuje, jak těmto nerovnostem předcházet a jak krok za krokem budovat školy, které jsou spravedlivé, kvalitní a otevřené všem dětem.

Metodika vznikla ve spolupráci s romskými organizacemi a expertkami/experty a je založena na zkušenostech s pilotní realizací desegregace v deseti českých městech. Vychází z praxe, opírá se o data, ověřené intervence i zkušenosti obcí, škol a komunit, které se rozhodly nerovnosti systematicky odstraňovat.

## Co metodika přináší

Metodika desegregace nabízí obcím, školám i dalším aktérům srozumitelný rámec a konkrétní nástroje, jak postupovat při naplňování rovného přístupu ke vzdělávání.

Pomáhá promýšlet a realizovat kroky, které se týkají:

- **strategického řízení a plánování vzdělávací politiky na místní úrovni,**
- **zvyšování kvality výuky, profesní podpory učitelů a kapacit škol,**
- **spolupráce škol se sociálními službami a komunitními organizacemi,**
- **zapojení romských rodičů do tvorby celého procesu, návrhů i realizace politik a opatření,**
- **podpory jazykových, kulturních, identitních a materiálních potřeb dětí a jejich rodin – a to jak ve školách, tak mimo školní prostředí.**

Metodika ukazuje, že desegregace není jednorázovým opatřením, ale dlouhodobým procesem, který vyžaduje koordinaci mezi školami, zřizovateli a dalšími partnery. Její síla spočívá v tom, že propojuje vzdělávací, sociální a komunitní přístup.

## Proč je to důležité

Romské děti v České republice často čelí bariérám, které snižují jejich šance na úspěch ve

vzdělávání. Patří mezi ně předsudky, marginalizace, diskriminace a rasismus, ale také kumulace sociálních a ekonomických znevýhodnění. Tyto zkušenosti se promítají do nižších očekávání, se kterými se děti setkávají, i do nedůvěry v komunikaci mezi úřady, školou a romskými rodiči.

Spravedlivý vzdělávací systém musí těmto bariérám aktivně předcházet a vyrovnávat jejich dopady. Znamená to podporovat děti od raného věku, posilovat jejich jazykové a kulturní kompetence, uznávat jejich identitu a budovat prostředí, ve kterém se cítí bezpečně a respektovaně. Stejně důležité je zapojování rodičů – pokud je škola vnímá jako partnery, zvyšuje tím šanci na úspěch dětí i celé komunity.

Desegregace je proto nejen právním závazkem, ale i praktickým krokem k vyšší kvalitě vzdělávání.

## **Také školy potřebují podporu**

Aby mohla desegregace skutečně fungovat, potřebují podporu i samotné školy. Zvláště ty, které dnes vzdělávají vyšší podíl romských dětí, dětí s migrační zkušeností a/nebo potřebou jazykové podpory, dětí se sociálním znevýhodněním, v tom nesmějí zůstat samy.

Zodpovědnost za zlepšování podmínek pro všechny děti nesou i ostatní školy – společně vytvářejí vzdělávací síť, která má být rovnoměrně kvalitní, otevřená a bezpečná pro všechny.

Metodika proto klade důraz na profesní rozvoj učitelů, sdílení dobré praxe a efektivní spolupráci mezi školami. Podpora škol není jen otázkou financí, ale i vzájemného učení, respektu a společného hledání cest, jak nastavit rovné podmínky ve vzdělávání.

## **Jaké nástroje metodika nabízí**

Součástí metodiky je také přehled konkrétních nástrojů, které pomáhají proměnit principy desegregace v každodenní praxi.

Zahrnují opatření v oblasti **strategického řízení** (například plánování rovnoměrného rozložení žáků mezi školami), **pedagogické podpory** (vzdělávání učitelů, tandemová výuka, doučovací kluby), ale i **komunitní práce** (spolupráce s rodiči, komunitními organizacemi a terénními pracovníky, především mimo školu).

Nástroje reflektují potřeby dětí i škol – od jazykové podpory a práce s identitou až po posilování kapacit školních týmů a zřizovatelů.

Metodika tak propojuje konkrétní kroky na úrovni tříd, škol i obcí a ukazuje, že desegregace je uskutečnitelná, pokud má každý z aktérů jasnou roli a přiměřenou podporu.

## Klíčové principy řešení

- **Zřizovatel jako hlavní aktér.** Nese odpovědnost za kvalitu vzdělávání a má klíčovou roli při zajišťování rovnosti podmínek mezi školami.
- **Desegregace jako standard.** Je to běžná součást vzdělávací politiky, nikoli mimořádné opatření.
- **Spolupráce napříč sektory.** Úspěšná změna vyžaduje součinnost škol, samosprávy, sociálních služeb i občanské společnosti.
- **Zapojení Romů a školních komunit.** Romské děti, rodiče a organizace jsou partnery při tvorbě i zavádění řešení.
- **Strategický a dlouhodobý přístup.** Desegregace se neděje přes noc – vyžaduje trpělivost, plánování a sdílenou odpovědnost.

## Máme nástroje. Máme zkušenosti. Nyní je čas k posunu.

Pilotní projekty a iniciativy měst a škol z posledních let ukazují, že desegregace funguje tam, kde se propojí odbornost, spolupráce a důvěra. Metodický nástroj [desegregace.cz](https://desegregace.cz) nabízí cestu a zdroje, jak z těchto zkušeností udělat standard.

Desegregace není jen o spravedlnosti – je o kvalitě vzdělávání a o tom, jakou společnost chceme budovat. Když se školy stanou místem, kde mají všechny děti stejné šance, prospívají nejen ony, ale i celé obce a regiony.

**Desegregace je krok k lepším školám pro všechny.**